

kívüli jelentőségére Jókai szellemi fejlődése szempontjából, hogy Debrecenről s az ott talált új környezettel egészséges ellenhatást kapott addigi túlzó politikájával szemben. Mi sem mutatja ezt jobban, mint politikai álláspontjának rövid két hónap alatt való gyökeres megváltozása, amely erkölcsi egyénisége fejlődésének betetőzését is jelenti. De új környezetétől a politikusnál is nagyobb jelentőségű és gyümölcsözőbb hatásokat kapott az író. Ezek a hatások öltenek marandó formát azokban a témákban, amelyek éppen Debrecennel való kapcsolatuknál fogva egyszerre elégitik ki Jókai „exoticum-kedvelő hajlamát fajszeretével és nemzeti önérzetével“. Nagy nyereség volt a „különlegességek kultuszát“ mindennek fölé helyező Jókai számára a magyar különlegességek eme hazájának eredményes föltárása. Szinte példátlan gazdagság jellemzi Jókai debreceni témakörét, amely háromirányú elágazást mutat, aszerint, hogy Debrecennek a török világban való helyzetét, a nagymúltú kollégium életét, vagy a ma is exotikus Hortobágy képét rajzolja elénk a költő.

Ebből a szempontból három csoportra oszlanak Jókainak Debrecenre vonatkozó művei, melyeknek tárgyalása a célul kitűzött speciális szemponton is felülemelkedő, alapos tanulmánnyá szépül Zsigmond Ferenc vonzó előadásában. Fejtegetéséből logikusan következik végső megállapítása: „Hogy Debrecen a magyar nemzet politikai és művelődés történetében mily nagy jelentőségű szerepet játszott a XVII. század eleje óta, azt leghatásosabban megéreztetni velünk Jókai debreceni vonatkozású költészeté“; és: „Debrecen szerencsésen elősegítette a leghíresebb magyar mesemondó lángelméjének kifejlődését, költői ihlete számára a legegészségesebb táplálékot nyújtva fél évszázadon át.“

Zsigmond tárgyának természeté-

ből következik, hogy sok értékes adatot és megállapítást vet fel színre Jókainak a kálvinizmussal való kapcsolatára vonatkozólag és könyve e tekintetben is nagyobb jelentőségű az eddig megjelent hasonló irányú fejtegetéseknél. Vég eredményben mélyhatású élmények megvilágításával és jelentős szempontok megfelelő kiemelésével még közelebb hozta hozzánk a nagy mesemondó kedves alakját és pompás tanulmányával szépen jellemző színeket vetített Jókai évszázados írói arcképre. *Gulyás Sándor.*

P. Pál Ödön: Tündérfa. Tündérfa egy somogy megyei falu, amelyben csupa Vajda-rokonság lakik, valamennyien bocskoros nemesek. Egyikük, koppányi Vajda Géza, Koppány vezér ivadéka, feleségének, az oszt-rák báróleánynak vagyonra és befolyásra révén nagy úr lesz; főispán, sőt báró. Lázadó ősenek vére azonban egyszerre csak felpeszdül benne s a kormánynak a megyét felforgató radikális tervei ellen agitációt kezd felesége nagy megbotránkozására. Ezalatt miniszteri fogalmazó, fia, a másik lázadó beleszeret egy szegény leányba és visszautasítja az anyja által kínált előkelő házasságot. Lemond állásáról, feleségét hazaviszi a tündérfa őszi kuriába, hol azonban nem marad egy-két évvel tovább, mert apja miniszter, ő meg főispán lesz. Anyja, kit egy könnyelmű rokona anyagi romlásba döntött, szintén kibékül velük.

Ezt az egyszerű történetkét a szerző nem kis írói készséggel beszéli el. A fiatalok szerelmi idillje kedves, az öreg inas (szintén tündérfa rokon), aki nemcsak szolgálja, hanem barátja is urainak, jól rajzolt alak; a környezetrajz: a megyei székváros s az eredeti somogyi falu: színes háttere a mesének. Ezek a jótulajdonságai, valamint a szerzőnek jó magyar érzése és szép magyar nyelve sikerült és ajánlható ifjúsági olvasmánnyá teszik a kis regényt.